TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. liepos 6 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Transportas — Bendrosios oro susisiekimo paslaugų teikimo Sąjungoje taisyklės — Reglamentas (EB) Nr. 1008/2008 — Kainų nustatymo nuostatos — 22 straipsnio 1 dalis — 23 straipsnio 1 dalis — Informacija, reikalaujama pateikiant visuomenei siūlomus tarifus — Pareiga nurodyti tikrąjį mokesčių, rinkliavų, papildomų rinkliavų ir įmokų dydį — Laisvė nustatyti kainas — Administracinio mokesčio taikymas keleiviui atšaukus skrydžio rezervaciją arba neatvykus į skrydį — Vartotojų apsauga“

Byloje C-290/16

dėl *Bundesgerichtshof* (Federalinis Teismas, Vokietija) 2016 m. balandžio 21 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2016 m. gegužės 24 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Air Berlin plc & Co. Luftverkehrs KG

prieš

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas T. von Danwitz, teisėjai E. Juhász, C. Vajda, K. Jürimäe ir C. Lycourgos (pranešėjas),

generalinis advokatas M. Wathelet,

posėdžio sekretorė X. Lopez Bancalari, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2017 m. kovo 15 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Air Berlin plc & Co. Luftverkehrs KG*, atstovaujamos advokato M. Knospe,

— *Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV*, atstovaujamos advokato P. Wassermann,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos K. Stranz ir T. Henze,

— Europos Komisijos, atstovaujamos W. Mölls, K.-P. Wojcik ir F. Wilman,

* Proceso kalba: vokiečių.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2008 m. rugsėjo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1008/2008 dėl oro susisiekimo paslaugų teikimo Bendrijoje bendrųjų taisyklių (OL L 293, 2008, p. 3) 22 straipsnio 1 dalies ir 23 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas nagrinėjant *Air Berlin PLC & Co. Luftverkehrs KG* (toliau – *Air Berlin*) ir *Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV* (Federalinė vartotojų centrų ir asociacijų sąjunga, toliau – *Bundesverband*) ginčą dėl *Bundesverband* ieškinio dėl veiksmų nutraukimo, pareikšto dėl *Air Berlin* praktikos, susijusios su kainų pateikimu ir jos interneto svetainėje esančiomis bendrosiomis pardavimo sąlygomis.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 93/13/EEB

3 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) 3 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Ta sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, yra laikoma nesąžininga, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryškus neatitikimas tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai.

2. Visada yra laikoma, kad dėl sąlygos nebuvo atskirai derėtasi, jeigu ji buvo parengta iš anksto ir vartotojas dėl to negalėjo padaryti įtakos sąlygos esmei, ypač iš anksto suformuluotos tipinės sutarties atveju.

<…>“

4 Šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje išdėstyta: „Valstybės narės nustato, kad nesąžiningos sąlygos naudojamos sutartyje, kurią pardavėjas ar tiekėjas sudaro su vartotoju taip, kaip numatyta jų nacionalinės teisės aktuose, nebūtų privalomos vartotojui ir kad sutartis ir toliau būtų šalims privaloma tomis sąlygomis, jei ji gali išlikti be nesąžiningų nuostatų.“

Reglamentas Nr. 1008/2008

5 Reglamento Nr. 1008/2008 16 konstatuojamojoje dalyje numatyta:

„Vartotojams turėtų būti sudaromos galimybės veiksmingai palyginti skirtingų oro linijų oro susisiekimo paslaugų kainas. Todėl visuomet turėtų būti nurodyta galutinė vartotojo mokėtina Bendrijos kilmės oro susisiekimo paslaugų kaina, įskaitant visus mokesčius, rinkliavas ir mokėjimus. <…>“

6 Šio reglamento 2 straipsnyje nustatyta:

„Šiame reglamente:

<…>

18) oro susisiekimo kainos – eurais arba vietine valiuta išreikštos kainos, kurias moka keleiviai oro vežėjams arba jų agentams arba kitiems bilietų pardavėjams už tų keleivių vežimą oro transportu, bei visos šių kainų taikymo sąlygos, įskaitant agentūroms pasiūlytą atlygį, sąlygas, kitas papildomas paslaugas;

<…>“

7 Minėto reglamento 22 straipsnio „Laisvė nustatyti kainas“ 1 dalyje numatyta:

„Nedarant poveikio 16 straipsnio 1 dalies taikymui, Bendrijos oro vežėjai ir, abipusiškumo pagrindu, trečiųjų šalių oro vežėjai laisvai nustato Bendrijos vidaus oro susisiekimo paslaugų kainas ir tarifus.“

8 To paties reglamento 23 straipsnio „Informavimas ir nediskriminavimas“ 1 dalyje nustatyta:

„Bet kuria forma, įskaitant internetu, visuomenei siūlant ar skelbiant oro susisiekimo kainas ir oro susisiekimo tarifus už oro susisiekimo paslaugas, teikiamas iš oro uosto, esančio valstybės narės teritorijoje, kuriai taikoma Sutartis, kartu nurodomos taikomos sąlygos. Visada nurodoma galutinė mokėtina kaina, kuri turi apimti taikomą oro susisiekimo kainą ar oro susisiekimo tarifą ir visus taikomus mokesčius, rinkliavas, papildomas rinkliavas ir įmokas, kurių neįmanoma išvengti ir kuriuos galima numatyti skelbimo metu. Nurodant galutinę kainą, taip pat nurodoma bent:

a) oro susisiekimo kaina ar oro susisiekimo tarifas;

b) mokesčiai;

c) oro uostų mokesčiai; ir

d) kitos privalomos rinkliavos, papildomos rinkliavos ir įmokos, pavyzdžiui, susijusios su saugumu ar degalais;

jei [23 straipsnio 1 dalies trečio sakinio b, c ir d punktuose] nurodyti mokesčiai bei rinkliavos pridėti prie oro susisiekimo kainos ar oro susisiekimo tarifo. Neprivalomi kainos priedai turi būti aiškiai, skaidriai ir nedviprasmiškai nurodyti bet kurio rezervavimo proceso pradžioje ir vartotojui turi būti suteikta galimybė juos laisvai pasirinkti.“

Vokietijos teisės aktai

9 Pagrindinėje byloje nagrinėjamoms faktinėms aplinkybėms taikytinos redakcijos *Bürgerliches Gesetzbuch* (Civilinis kodeksas, toliau – BGB) 307 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„(1) Bendrųjų pardavimo sąlygų nuostatos negalioja, jeigu, pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą, dėl jų kontrahentas nepagrįstai patenka į blogesnę padėtį. <…>

(2) Kilus abejonių, prielaida dėl nepagrįstai blogesnės padėties darytina tada, kai nuostata:

1. prieštarauja įstatymo normos, nuo kurios nukrypstama, pagrindinėms ir svarbiausioms idėjoms arba

2. taip apriboja dėl sutarties pobūdžio atsirandančias esmines teises arba pareigas, kad kyla pavojus, jog nepavyks įgyvendinti sutarties tikslo.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

10 2010 m. balandžio 26 d. *Bundesverband* atliko bandomąją skrydžio į vieną pusę iš Berlyno Tėgelio oro uosto (Vokietija) į Kelną (Vokietija) rezervaciją *Air Berlin* interneto svetainėje. Pirmame rezervacijos etape pasirodė sąrašas, kuriame lentelės forma buvo nurodyti galimi skrydžiai už įvairias kainas. Pasirinkus vieną iš skrydžių, lentelėje, kurioje pateikti įvairūs elementai ir jų kainos, buvo nurodyta, be kita ko, 3 EUR dydžio „Mokesčių ir rinkliavų“ suma. 2010 m. birželio 20 d. *Bundesverband* atliekant kitą bandomąją skrydžio į abi puses iš Berlyno Tėgelio į Frankfurtą prie Maino (Vokietija) rezervaciją toje pačioje interneto svetainėje, buvo nurodyta 1 EUR dydžio „Mokesčių ir rinkliavų“ suma.

11 *Bundesverband* teigimu, *Air Berlin* interneto svetainėje nurodyti mokesčių ir rinkliavų dydžiai buvo gerokai mažesni už tuos, kuriuos faktiškai turi mokėti oro bendrovė pagal atitinkamuose oro uostuose taikomų oro uostų mokesčių skalę, dėl to galėjo būti suklaidinti vartotojai. Manydama, kad toks nurodymas prieštarauja Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies trečiam sakiniui, *Bundesverband* kreipėsi į *Landgericht Berlin* (Berlyno apygardos teismas, Vokietija) su ieškiniu dėl tokių veiksmų nutraukimo.

12 Tame ieškinyje *Bundesverband* taip pat ginčijo *Air Berlin* bendrųjų pardavimo sąlygų (toliau – Bendrosios pardavimo sąlygos), su kuriomis galima susipažinti šios bendrovės interneto svetainėje, 5.2 punkte esančios sąlygos teisėtumą; toje sąlygoje numatyta, kad *Air Berlin* iš sumos, kuri turi būti grąžinta keleiviui, jeigu šis neatvyko į skrydį arba atšaukė savo rezervaciją, kaip administracinį mokestį išskaičiuoja 25 EUR sumą už kiekvieną rezervaciją ir kiekvieną keleivį. *Bundesverband* nurodė, kad šia sąlyga pažeidžiamas BGB 307 straipsnis, nes dėl jos oro transporto bendrovės kontrahentai nepagrįstai patenka į blogesnę padėtį. Ji pridūrė, kad *Air Berlin* negali reikalauti atskiro mokesčio už teisės aktuose nustatytos pareigos vykdymą.

13 *Landgericht Berlin* (Berlyno apygardos teismas) patenkino *Bundesverband* ieškinį ir, grasindamas sankcijomis, nurodė *Air Berlin*, pirma, pateikiant kainas už skrydžius savo interneto svetainėje prie eilutės „Mokesčiai ir rinkliavos“ neberodyti sumų, neatitinkančių tų, kurias ši oro transporto bendrovė faktiškai turi mokėti, ir, antra, panaikinti Bendrųjų pardavimo sąlygų 5.2 punktą.

14 Kadangi *Air Berlin* apeliacinį skundą *Kammergericht Berlin* (Berlyno aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) atmetė, ši oro transporto bendrovė pateikė kasacinį skundą *Bundesgerichtshof* (Federalinis Teismas, Vokietija).

15 *Bundesgerichtshof* (Federalinis Teismas) kyla klausimas, pirma, kaip turėtų būti aiškinamas Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies trečias sakinys. Tam teismui, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją, kyla abejonių dėl kainų *Air Berlin* interneto svetainėje nurodymo atitikties šia nuostata nustatytiems reikalavimams.

16 Antra, minėtas teismas siekia gauti paaiškinimų dėl šio reglamento 22 straipsnio 1 dalies aiškinimo, kad nustatytų, ar šioje nuostatoje numatyta taisyklė, pagal kurią oro vežėjai laisvai nustato Sąjungos vidaus oro susisiekimo paslaugų kainas ir tarifus, gali pateisinti keleivių, kurie neatvyko į skrydį arba atšaukė savo rezervaciją, apmokestinimą atskirais mokesčiais pagal *Air Berlin* bendrąsias pardavimo sąlygas.

17 Šiomis aplinkybėmis *Bundesgerichtshof* (Federalinis Teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies trečią sakinį reikia aiškinti taip, kad oro vežėjai, skelbdami savo oro susisiekimo kainas, turi nurodyti visą jiems faktiškai atsirandančių mokesčių, oro uostų mokesčių ir kitų privalomų rinkliavų, papildomų rinkliavų ir įmokų, nurodytų b–d punktuose, dydį, todėl negali šių mokesčių ir rinkliavų iš dalies įtraukti į savo oro susisiekimo kainas, nurodytas šios nuostatos a punkte?

2. Ar Reglamento Nr. 1008/2008 22 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiama taikyti nacionalinės teisės normą dėl bendrųjų pardavimo sąlygų teisės, kai šios teisės normos teisinis pagrindas yra Sąjungos teisė, o pagal ją iš klientų, kurie neatvyko į skrydį arba anuliavo jo rezervaciją, negalima imti atskiro administravimo mokesčio?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

18 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies trečią sakinį reikia aiškinti taip, kad oro vežėjai, skelbdami savo oro susisiekimo kainas, turi nurodyti faktinį mokesčių, oro uostų mokesčių ir kitų privalomų rinkliavų, papildomų rinkliavų ir įmokų, nurodytų šio reglamento 23 straipsnio 1 dalies trečio sakinio b–d punktuose, dydį, todėl negali šių mokesčių ir rinkliavų iš dalies įtraukti į oro susisiekimo kainas, nurodytas šio reglamento 23 straipsnio 1 dalies trečio sakinio a punkte.

19 Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies antrame sakinyje numatyta, kad skelbiant (įskaitant skelbimą internete) visuomenei siūlomą oro susisiekimo kainą ar oro susisiekimo tarifą „[v]isada nurodoma galutinė mokėtina kaina, kuri turi apimti taikomą oro susisiekimo kainą ar oro susisiekimo tarifą ir visus taikomus mokesčius, rinkliavas, papildomas rinkliavas ir įmokas, kurių neįmanoma išvengti ir kuriuos galima numatyti skelbimo metu“. Šio reglamento 23 straipsnio 1 dalies trečiame sakinyje nustatyta, kad, nurodant galutinę kainą, taip pat turi būti nurodoma oro susisiekimo kaina ar oro susisiekimo tarifas, taip pat mokesčiai, oro uostų mokesčiai ir kitos privalomos rinkliavos, papildomos rinkliavos ir įmokos, pavyzdžiui, susijusios su saugumu ar degalais, jei šie mokesčiai ir rinkliavos pridėti prie oro susisiekimo kainos ar oro susisiekimo tarifo.

20 *Air Berlin* teigimu, oro vežėjai neprivalo atskirai nurodyti mokesčių, oro uostų mokesčių ir kitų privalomų rinkliavų, papildomų rinkliavų ir įmokų, išvardytų Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies trečio sakinio b–d punktuose, dydžio, jeigu šie mokesčiai ir rinkliavos pridėti prie oro susisiekimo kainos, nurodytos šio reglamento 23 straipsnio 1 dalies trečio sakinio a punkte. *Air Berlin* mano, kad, siekiant sudaryti galimybę klientui palyginti įvairias oro vežėjų siūlomas kainas, svarbi tik galutinė kaina.

21 *Bundesverband*, Vokietijos vyriausybė ir Komisija tvirtina, kad Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies trečiame sakinyje nustatyta oro vežėjų pareiga nurodyti galutinės kainos atskirų sudedamųjų dalių dydžius.

22 Primintina, kad aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos tekstą, bet ir į kontekstą ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (2012 m. liepos 19 d. Sprendimo *ebookers.com Deutschland*, C-112/11, EU:C:2012:487, 12 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

23 Iš Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies trečio sakinio teksto matyti, kad pareiga nurodyti bent jau oro susisiekimo kainą ar oro susisiekimo tarifą, mokesčius, oro uostų mokesčius ir kitas neprivalomas rinkliavas, papildomas rinkliavas ar įmokas, jei šie mokesčiai ir rinkliavos pridėti prie oro susisiekimo kainos, papildo iš šio reglamento 23 straipsnio 1 dalies antro sakinio išplaukiančią pareigą nurodyti galutinę kainą (šiuo klausimu žr. 2015 m. sausio 15 d. Sprendimo *Air Berlin*, C-573/13, EU:C:2015:11, 44 punktą).

24 Todėl, priešingai, nei teigia *Air Berlin*, be kita ko, remdamasi Reglamento Nr. 1008/2008 16 konstatuojamąja dalimi, oro vežėjas, kuris tik pamini galutinę kainą, neįvykdo šio reglamento 23 straipsnio 1 dalies trečiame sakinyje nustatytų reikalavimų, nes pagal juos turi būti nurodomi atskirų šią kainą sudarančių mokesčių ir rinkliavų dydžiai.

25 Šios išvados negali paneigti *Air Berlin* pateiktas argumentas, kad pačiame Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies trečio sakinio tekste nustatyta oro vežėjų pareiga nurodyti šio reglamento 23 straipsnio 1 dalies trečio sakinio b–d punktuose išvardytus mokesčius ir rinkliavas, tik „jei <…> mokesčiai bei rinkliavos pridėti prie oro susisiekimo kainos“, o ne tuomet, kai jie įtraukti į minėtą tarifą.

26 Reglamento Nr. 1008/2008 2 straipsnio 18 punkte, kuriame apibrėžta sąvoka „oro susisiekimo kaina“, mokesčiai, oro uostų mokesčiai ir kitos neprivalomos rinkliavos, papildomos rinkliavos ir įmokos neminimos kaip į šią kainą įtraukti mokesčiai ir rinkliavos. Darytina išvada, kad oro vežėjai neturi teisės įtraukti šių mokesčių ir rinkliavų į oro susisiekimo kainą, kurią jie privalo nurodyti pagal šio reglamento 23 straipsnio 1 dalies trečio sakinio a punktą.

27 Priešingai, nei taip pat teigia *Air Berlin*, dėl tokio Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies trečio sakinio aiškinimo ši nuostata negali netekti prasmės. Sakinio dalies formuluote „jei [23 straipsnio 1 dalies trečio sakinio b, c ir d punktuose] nurodyti mokesčiai bei rinkliavos pridėti prie oro susisiekimo kainos“ akivaizdžiai siekiama atskirti atvejį, kai oro vežėjai pasirenka perkelti šiuos mokesčius ir rinkliavas savo klientams, nuo atvejo, kai jie pasirenka padengti šiuos mokesčius ir rinkliavas patys; pareiga nurodyti minėtus mokesčius ir rinkliavas egzistuoja tik pirmuoju atveju.

28 Iš to, kas pasakyta, matyti, kad klientas visuomet turi būti informuojamas apie mokėtiną galutinę kainą sudarančių įvairių elementų, nurodytų Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies trečiame sakinyje, dydžius, įeinančius į šią galutinę kainą.

29 Tokį aiškinimą patvirtina tiek teisės aktu, kuriame yra pagrindinėje byloje nagrinėjama nuostata, siekiamų tikslų, tiek jos konteksto nagrinėjimas.

30 Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalimi siekiama garantuoti, be kita ko, informavimą apie oro susisiekimo paslaugų, teikiamų iš valstybės narės teritorijoje esančio oro uosto, kainas ir jų skaidrumą, dėl to prisidedama prie klientų, kurie naudojasi šiomis paslaugomis, apsaugos užtikrinimo. Joje numatytos informavimo ir skaidrumo pareigos, siejamos visų pirma su oro susisiekimo kainoms taikytinomis sąlygomis, mokėtina galutine kaina, oro susisiekimo kaina ir prie jos pridedamais kainos elementais, kurių neįmanoma išvengti ir kuriuos galima iš anksto numatyti, taip pat galimais kainos priedais už pačią oro susisiekimo paslaugą papildančias paslaugas (2014 m. rugsėjo 18 d. Sprendimo *Vueling Airlines*, C-487/12, EU:C:2014:2232, 32 punktas).

31 Informavimo apie kainas ir kainų skaidrumo tikslas nebūtų pasiektas, jeigu Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies trečias sakinys turėtų būti aiškinamas kaip siūlantis oro vežėjams pasirinkimą arba įtraukti mokesčius, oro uostų mokesčius ir kitas neprivalomas rinkliavas, papildomas rinkliavas ir įmokas į oro susisiekimo kainą, arba šiuos įvairius elementus nurodyti atskirai.

32 Be to, kitoks Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies trečio sakinio aiškinimas panaikintų šios nuostatos praktinį veiksmingumą. Viena vertus, Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies trečio sakinio b–d punktuose nurodytų mokesčių ir rinkliavų dalinis įtraukimas į oro susisiekimo kainą lemtų tai, kad būtų nurodomi tik ryšio su realybe neturintys dydžiai. Kita vertus, dėl visiško mokesčių ir rinkliavų įtraukimo į oro susisiekimo kainą nurodytas oro susisiekimo kainos dydis galėtų būti lygus mokėtinai galutinei kainai. Tačiau pareiga nurodyti mokėtiną galutinę kainą jau numatyta šio reglamento 23 straipsnio 1 dalies antrame sakinyje.

33 Galiausiai reikia išnagrinėti *Air Berlin* argumentą, kad nurodyti Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies trečio sakinio c ir d punktuose išvardytų mokesčių ir rinkliavų realius dydžius neįmanoma, nes šie dydžiai skrydžio rezervavimo metu nežinomi.

34 Pažymėtina, kad įsigydamas bilietą klientas turi sumokėti galutinę, o ne laikiną kainą. Todėl nors tikslus kai kurių privalomų rinkliavų, papildomų rinkliavų ar įmokų, pavyzdžiui, susijusių su degalais, dydis, kaip teigia *Air Berlin*, gali būti žinomas tik po skrydžio, kartais net po jo praėjus keletui mėnesių, Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies trečio sakinio b–d punktuose paminėtų mokesčių, oro uostų mokesčių ir kitų privalomų rinkliavų, papildomų rinkliavų ir įmokų, kurias turi sumokėti klientas, dydžiai atitinka rezervuojant skrydį oro vežėjo atliktą vertinimą.

35 Be to, šiuo klausimu Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies antrame sakinyje numatyta, kad kliento mokėtinos galutinės kainos sudedamosios dalys, be oro susisiekimo kainos ar oro susisiekimo tarifo, yra visi taikomi mokesčiai, rinkliavos, papildomos rinkliavos ir įmokos, „kuriuos galima numatyti skelbimo metu“.

36 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies trečią sakinį reikia aiškinti taip, kad oro vežėjai, skelbdami savo oro susisiekimo kainas, turi atskirai nurodyti klientų mokėtinų mokesčių, oro uostų mokesčių ir kitų privalomų rinkliavų, papildomų rinkliavų ir įmokų, nurodytų šio reglamento 23 straipsnio 1 dalies trečio sakinio b–d punktuose, dydžius, todėl negali šių mokesčių ir rinkliavų – net iš dalies – įtraukti į oro susisiekimo kainas, nurodytas šio reglamento 23 straipsnio 1 dalies trečio sakinio a punkte.

Dėl antrojo klausimo

37 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1008/2008 22 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiama tai, jog nacionalinės teisės akto, kuriuo perkelta Direktyva 93/13, taikymas gali lemti Bendrųjų pardavimo sąlygų nuostatos, pagal kurią iš klientų, kurie neatvyko į skrydį arba anuliavo jo rezervaciją, leidžiama imti atskirus fiksuoto dydžio administracinius mokesčius, pripažinimą negaliojančia.

38 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad dėl Bendrųjų pardavimo sąlygų 5.2 punkto, kuriame numatyta imti 25 EUR dydžio administracinį mokestį už keleivį ir rezervaciją anuliavus skrydžio ekonomine klase rezervaciją arba neatvykus į įlaipinimo patikrą, *Air Berlin* klientai nepagrįstai patenka į blogesnę padėtį ir šis punktas pagal BGB 307 straipsnio 1 dalį negalioja.

39 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat nurodo, kad BGB 307 straipsnio 1 dalies pirmu sakiniu ir 307 straipsnio 2 dalies 1 punktu į Vokietijos teisę perkeliama Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalis ir 6 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio pirma frazė.

40 *Air Berlin* savo rašytinėse pastabose teigia, kad, siekdami Bendrųjų pardavimo sąlygų 5.2 punkte esančią sąlygą laikyti nesąžininga, Vokietijos pirmosios ir apeliacinės instancijų teismai rėmėsi tik nacionaline, bet ne Sąjungos teise.

41 Primintina, kad prejudiciniame procese Teisingumo Teismas turi kompetenciją priimti sprendimą tik dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar galiojimo, atsižvelgdamas į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo aprašytą faktinę ir teisinę situaciją, kad pateiktų šiam teismui informaciją, naudingą sprendimui jo nagrinėjamoje byloje priimti (šiuo klausimu žr. 2017 m. balandžio 27 d. Sprendimo *A-Rosa Flussschiff*, C-620/15, EU:C:2017:309, 35 punktą).

42 Šiomis aplinkybėmis į antrąjį prejudicinį klausimą reikia atsakyti remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prielaida, kad nacionalinės teisės norma, kuria siekiama apsaugoti vartotojus nuo piktnaudžiavimo (būtent BGB 307 straipsnis) ir kuria remdamasis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Bendrųjų pardavimo sąlygų 5.2 punkte esančią sąlygą laiko nesąžininga, yra paremta Sąjungos teise, nes šia teisės norma perkelta Direktyva 93/13.

43 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar, atsižvelgiant į 2014 m. rugsėjo 18 d. Sprendimą *Vueling Airlines* (C-487/12, EU:C:2014:2232), reikia manyti, kad Reglamento Nr. 1008/2008 22 straipsnio 1 dalyje oro vežėjams pripažinta laisvė nustatyti oro susisiekimo kainas draudžia tai, jog nacionalinės teisės norma, kuria perkeliama Sąjungos teisė vartotojų apsaugos srityje, būtų taikoma tokiai sąlygai.

44 Nors nėra poreikio priimti sprendimą dėl to, ar Bendrųjų pardavimo sąlygų 5.2 punkte esančioje sąlygoje numatytus fiksuoto dydžio administracinius mokesčius apima sąvoka „oro susisiekimo kaina“, kaip ji suprantama pagal Reglamentą Nr. 1008/2008, taigi, ir dėl to, ar šiai sąlygai gali būti taikoma šio reglamento 22 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta laisvė nustatyti kainas, reikia pažymėti, kad Direktyvos 93/13 tikslas, remiantis jos 1 straipsnio 1 dalimi, yra suderinti valstybių narių teisės nuostatas, susijusias su nesąžiningomis sąlygomis pardavėjo ar tiekėjo su vartotoju sudaromose sutartyse. Taigi, tai yra bendroji vartotojų apsaugos direktyva, kuri turi būti taikoma visuose ekonominės veiklos sektoriuose. Šios direktyvos tikslas yra ne apriboti oro vežėjų laisvę nustatyti oro susisiekimo kainas, o įpareigoti valstybes nares numatyti mechanizmą, užtikrinantį galimybę patikrinti bet kurios atskirai neaptartos sutarties sąlygos galimą nesąžiningą pobūdį siekiant apsaugos, kuri turi būti suteikiama vartotojui, nes jo padėtis yra mažiau palanki nei pardavėjo ar tiekėjo tiek dėl galimybių derėtis, tiek dėl informuotumo lygio (šiuo klausimu žr. 2015 m. vasario 26 d. Sprendimo *Matei*, C-143/13, EU:C:2015:127, 51 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

45 Atsižvelgiant į tai, minėtos direktyvos netaikymas Reglamentu Nr. 1008/2008 reguliuojamoje oro susisiekimo paslaugų srityje gali būti leidžiamas tik su sąlyga, kad toks netaikymas turi būti aiškiai numatytas šio reglamento nuostatose. Tačiau tokios išvados neleidžia daryti nei šio Reglamento Nr. 1008/2008 22 straipsnio tekstas, susijęs su laisve nustatyti kainas, nei kitų šio reglamento nuostatų tekstas, nors priimant šį reglamentą Direktyva 93/13 jau galiojo.

46 Dėl Reglamento Nr. 1008/2008 22 straipsnio 1 dalimi siekiamo tikslo taip pat negali būti daroma išvada, kad vežimo oro transportu sutartyse neturi būti laikomasi bendrųjų taisyklių, kuriomis vartotojai saugomi nuo nesąžiningų sąlygų.

47 Šiuo klausimu Komisija pagrįstai pažymi, kad Reglamento Nr. 1008/2008 22 straipsnyje numatyta laisvė nustatyti kainas yra valstybių narių vykdomos kainų kontrolės laipsniško mažinimo, siekiant atverti sektorių konkurencijai, rezultatas. Kaip pažymėjo generalinis advokatas Y. Bot savo išvados byloje *Vueling Airlines* (C-487/12, EU:C:2014:27) 27 punkte, oro susisiekimo rinkos liberalizavimu buvo siekiama didesnio pasiūlos diversifikavimo ir mažesnių, vartotojams palankesnių kainų. 1992 m. liepos 23 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2409/92 dėl oro susisiekimo paslaugų kainų ir tarifų (OL L 240, 1992, p. 15; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk. 1 t., p. 427), panaikinto Reglamentu Nr. 1008/2008, penktoje konstatuojamojoje dalyje buvo nurodyta, kad reikia „papildyti kainų nustatymo laisvę atitinkamomis vartotojų ir pramonės interesų apsaugos priemonėmis“.

48 Remiantis 2014 m. rugsėjo 18 d. Sprendimu *Vueling Airlines* (C-487/12, EU:C:2014:2232) negali būti daroma kitokia išvada. Tame sprendime Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal Reglamento Nr. 1008/2008 22 straipsnio 1 dalį draudžiamas reglamentavimas, kaip antai nagrinėtas toje byloje, kuriuo siekiama oro transporto vežėjus įpareigoti bet kokiomis aplinkybėmis gabenti registruotą jų keleivių bagažą, o už šį gabenimą negalima reikalauti kainos priedo. Tačiau Teisingumo Teismas niekur nenurodė, kad laisvė nustatyti kainas apskritai draudžia taikyti bet kokią vartotojų apsaugos taisyklę. Priešingai, Teisingumo Teismas nurodė, kad Sąjungos teisė nedraudžia, jei tai neturi poveikio, be kita ko, vartotojų apsaugos srities taisyklių taikymui, valstybėms narėms reglamentuoti su vežimo oro transportu sutartimi susijusių aspektų, siekiant visų pirma apsaugoti vartotojus nuo nesąžiningos verslo praktikos, jeigu nebus pakenkta Reglamente Nr. 1008/2008 įtvirtintoms su kainų nustatymu susijusioms nuostatoms (šiuo klausimu žr. 2014 m. rugsėjo 18 d. Sprendimo *Vueling Airlines*, C-487/12, EU:C:2014:2232, 44 punktą).

49 Todėl iš minėto sprendimo negalima daryti išvados, kad pagal Reglamento Nr. 1008/2008 22 straipsnio 1 dalį draudžiama taikyti nacionalinės teisės normą, kuria perkeliamos Sąjungos teisės nuostatos vartotojų apsaugos srityje, kaip antai Direktyvos 93/13 nuostatos.

50 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad Reglamento Nr. 1008/2008 22 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta laisvė nustatyti Sąjungos vidaus oro susisiekimo paslaugų kainas negali būti kliūtis tokią nacionalinės teisės normą taikyti vežimo oro transportu sutarčių sąlygoms.

51 Priešingas atsakymas reikštų, kad iš vartotojų būtų atimtos teisės, kurias jie pagal Direktyvą 93/13 turi oro susisiekimo paslaugų kainų nustatymo srityje, ir leidžiama, kad oro vežėjai, nesant jokios kontrolės, galėtų į su keleiviais sudarytas sutartis įtraukti nesąžiningas sąlygas, susijusias su kainų nustatymu.

52 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti: Reglamento Nr. 1008/2008 22 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją nedraudžiama tai, jog nacionalinės teisės akto, kuriuo perkelta Direktyva 93/13, taikymas gali lemti Bendrosiose pardavimo sąlygose esančios nuostatos, pagal kurią iš klientų, kurie neatvyko į skrydį arba anuliavo jo rezervaciją, leidžiama imti atskirus fiksuoto dydžio administracinius mokesčius, pripažinimą negaliojančia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

53 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti tas teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. **2008 m. rugsėjo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1008/2008 dėl oro susisiekimo paslaugų teikimo Bendrijoje bendrųjų taisyklių 23 straipsnio 1 dalies trečią sakinį reikia aiškinti taip, kad oro vežėjai, skelbdami savo oro susisiekimo kainas, turi atskirai nurodyti klientų mokėtinų mokesčių, oro uostų mokesčių ir kitų privalomų rinkliavų, papildomų rinkliavų ir įmokų, nurodytų šio reglamento 23 straipsnio 1 dalies trečio sakinio b–d punktuose, dydžius, todėl negali šių mokesčių ir rinkliavų, net iš dalies, įtraukti į oro susisiekimo kainas, nurodytas šio reglamento 23 straipsnio 1 dalies trečio sakinio a punkte.**

2. **Reglamento Nr. 1008/2008 22 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją nedraudžiama tai, jog nacionalinės teisės akto, kuriuo perkelta 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais, taikymas gali lemti**

Bendrosiose pardavimo sąlygose esančios nuostatos, pagal kurią iš klientų, kurie neatvyko į skrydį arba anuliavo jo rezervaciją, leidžiama imti atskirus fiksuoto dydžio administracinius mokesčius, pripažinimą negaliojančia.

Parašai.